■ روزنامه فرهنگی - اجتماعی صبح ایران
■ صاحب‌امتیاز: سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران
■ مدیر مسئول: یوسف قوچانی غروی

جام جم

یکشنبه ۲۶ اسفند ۱۴۰۳ | ۱۵ رمضان ۱۴۴۶
۲۰ صفحه | سال بیست‌وپنجم - شماره ۷۰۰۷
sunday | March 16 | 2025

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۰۰۰ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۴ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰

تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
شاپا: ISSN1735-3637

■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

سیمای یک هشدار

وضعیت ذخیره آبی سدهای تهران چگونه است؟

کمبود آب یا آنچه دکتر پزشکیان می‌گوید بحران آبی تهران، نزدیک‌تر از آن چیزی است که پیش از این گمان می‌شد. انتشار تصاویری از وضعیت ذخیره آبی سد کرج تنها در یک بازه زمانی دوماهه انگشت حیرت به دهان هر تماشاگری می‌برد. این‌که چگونه این ذخیره آبی طی دو ماه چنین آب رفته خود معمایی است اما این موضوع مربوط به یکی دو ماه گذشته نیست و کارشناسان بسیاری طی یک دهه گذشته نسبت به آن هشدار می‌دادند. کاهش معنادار بارش‌ها در فصل آبی امسال و تداوم خشکسالی در ایران هم دلیل دیگری بود تا وضعیت به شکل کنونی پیش چشم ما باشد اما آنچه در این میان پرواضح است این‌که هیچ راهکاری در شرایط کنونی به اندازه صرفه‌جویی یا مدیریت مصرف آب توسط شهروندان وجود ندارد. به این معنا که برای اجرای هر تصمیمی (از حفر چاه‌های عمیق گرفته تا استفاده بیشتر از منابع آب‌های زیرزمینی یا انتقال آب میان حوضه‌ای) لازم است ابتدا مصرف آن مدیریت شود تا کار به وضعیت جیره‌بندی نکشد! این در حالی است که شرایط کنونی در فصل زمستانی اتفاق افتاده که عموما مشکل تنش آبی در آن وجود نداشته و پیش‌رو بودن فصل گرما و افزایش مصرف آب این موضوع را مهم‌تر می‌کند. ایران به واسطه قرارگیری‌اش در کمربند خشکسالی جهان همواره از دیرباز با مشکل کمبود آب رو به رو بوده است. به این معنا که به لحاظ فرهنگی هم جامعه ایرانی همواره در رابطه با مدیریت مصرف توانسته اوضاع را کنترل کند به همین دلیل است که می‌توان به صرفه‌جویی آب در موقع بحرانی این سال‌ها از سوی مردم امیدوار بود.

میانگین بارش کشور از مهر تا اسفند در هر سال (میلی‌متر)

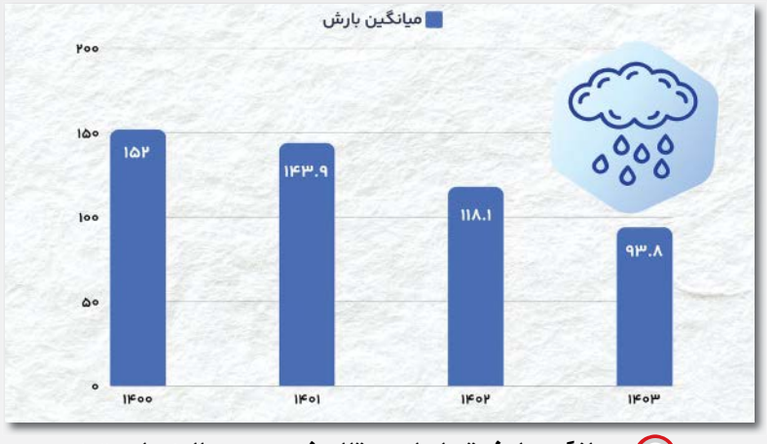

میانگین بارش تهران از مهر تا اسفند در هر سال (میلی‌متر)

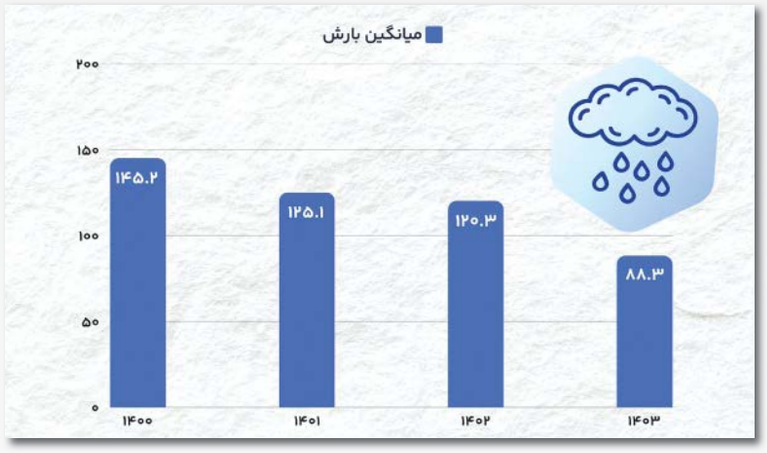

حجم آب موجود در سدهای تهران

کدام استان‌ها بیشترین و کمترین میزان بارش را در سال آبی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ داشته‌اند؟

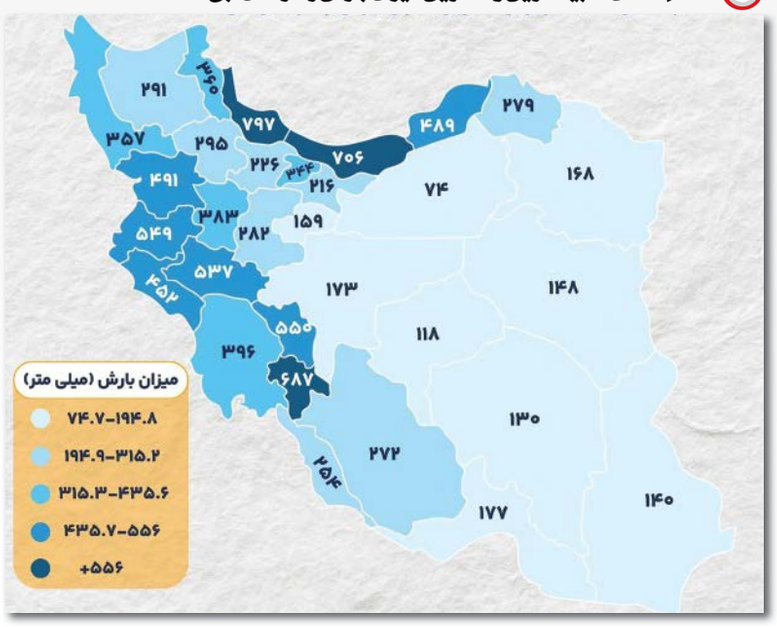

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۱۳	نیمه شب شرعی: ۲۳:۳۱
غروب آفتاب: ۱۸:۱۳	اذان صبح فردا: ۰۴:۴۹
اذان مغرب: ۱۸:۳۱	طلوع خورشید فردا: ۰۶:۱۲

واحه

یاد ایامی که در گلشن فغانی داشتم
در میان لاله و گل آشیانی داشتم / رهی معیری

دعای روز پانزدهم ماه رمضان

اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي فِيهِ طاعَةَ الخاشِعِينَ، وَاشْرَحْ فِيهِ صَدْرِي بِإِنابَةِ الْمُخْبِتِينَ، بِأَمانِكَ يا أَمانَ الخائِفِينَ.

خدایا روزی کن مرا در آن فرمان برداری فروتنان، و بگشا سینه‌ام در آن به بازگشت دلدادگان به امان دادنت، ای امان ترسناکان.

مشق عشق

■ **وصیت‌نامه شهید محمد حسین آزمون:**

بیایید قدر این عمر کوتاه خود را بدانید و خود را آماده سفر کنید، توشه و آذوقه و وسایل سفر را بردارید که آنجا هیچ چیز بدرد نمی‌خورد. مبادا گول دنیا و زرق و برقش را بخورید که اگر گول بخورید، الحق بیچاره و بدبختید.

نکته روز

راز عمر ۱۱۷ ساله یک زن

پیرترین زن جهان ژن‌هایی داشت که سلول‌هایش را «جوان‌تر» نگه می‌داشتند

ماریا برانیاس، زنی که تا پیش از درگذشتش در اسپانیا در ۱۱۷ سالگی مسن‌ترین فرد زنده جهان محسوب می‌شد، عمر طولانی خود را به «شانس و ژنتیک خوب» نسبت می‌داد. دانشمندان حالا می‌گویند تحقیقات علمی صحت این ادعای او را تأیید کرده است. مطالعه‌ای که پیش از مرگ خانم برانیاس روی دی‌ان‌ای و میکروبیوم او آغاز شده بود، نشان داده که ژن‌های به ارث‌رسیده از خانواده‌اش باعث شده‌اند سلول‌های بدن او از نظر عملکردی و زیستی تقریبا ۱۷ سال جوان‌تر از سن واقعی‌اش به نظر برسند.

این تحقیق که به سرپرستی مانوئل استلر، استاد ژنتیک در دانشگاه بارسلونا و از متخصصان برجسته در زمینه پیری انجام شده نشان داده است «میکروبیوتا»ی او (باکتری‌های موجود در روده که نقش مهمی در سلامت انسان ایفا می‌کند) بسیار مشابه به میکروبیوتای یک نوزاد بوده است. خانم برانیاس تا پایان زندگی‌اش از هوشیاری ذهنی بالایی برخوردار بود و مشکلات عمده‌ای که با آنها روبه‌رو بود، عمدتا به درد مفاصل و کاهش شنوایی محدود می‌شدند. محققان در مقاله خود گفته‌اند که خانم برانیاس سبک زندگی سالمی داشته و همین امر به او کمک کرده تا از ویژگی‌های ژنتیکی منحصربه‌فرد خود نهایت استفاده را ببرد.

وی در زندگی خود رژیم غذایی مدیترانه‌ای را دنبال می‌کرد که شامل مصرف روزانه سه ظرف ماست بود. او همچنین از مصرف الکل و سیگار پرهیز می‌کرد، همواره با خانواده و دوستان نزدیکش ارتباط داشت و به‌طور منظم پیاده‌روی می‌کرد.

محققان معتقدند این عوامل به او کمک کردند تا از زوال جسمی و ذهنی که ممکن بود طول عمرش را کاهش دهد، جلوگیری کند.

پیشخوان

عاشقیت در میدان جنگ

درباره «اشتیاق»
روایتی از یک عاشقانه سرشار از خلوص

نویسنده: جنت وینترسن
مترجم: عرفان نجیب
نشر: برج
سال انتشار: ۱۴۰۲

«بوی حلیم که به دماغم می‌خورد، پرت می‌شوم به کودکی‌ام. گاهی بعد از رفتن به اسکله، راه می‌افتم سمت شهر و با شامه‌ام رد نان و گوشت نمک سودشده را می‌گیرم. در ردیف خانه‌های هم‌شکل، یک خانه مشخص هست که هروقت از کنارش می‌گذرم، بوی ملایم جوی دوسر به مشامم می‌رسد. شیرین اما با ردی از نمک. غلیظ مثل قیر. نمی‌دانم چه‌کسی در آن خانه زندگی می‌کند و مسئولش کیست اما آتشی زرد و دیگی سیاه در نظرم مجسم می‌شود.» اینها بخشی از کتاب اشتیاق نوشته جنت وینترسن است، کتابی که روایتی طنازانه از یک برهه تاریخی دارد. کتاب اشتیاق خودش چیزی از جادو کم ندارد، چه برسد به این‌که داستان در میانه فتح‌الفتوح‌های ناپلئون، ماجرای سرباز بسیار کوتاه قدی از ارتش بناپارت را روایت می‌کنند که دلباخته زیبارویی ونیزی شده است، آن هم سربازی با سمت ابتدایی گردن‌زنی و سپس ترفیع درجه به مقام مأمور بردن مرغ بریان به خیمه امپراتور! همین‌ها در ابتدای امر کفایت می‌کند برای این‌که بدانیم با معجونی از جادوی لاتینی، نازدک دلی رمانتیک فرانسوی و طنازی انگلیسی روبرو هستیم؛ همه این شور، وجد، سرور و احساسات عمیق انسانی تنیده شده در جای جای «اشتیاق» جانت وینترسون را در نظر بیاورید تا این عاشقانه سرشار از خلوص بیشتر و بیشتر به جانتان بنشیند.

درجهت عکس

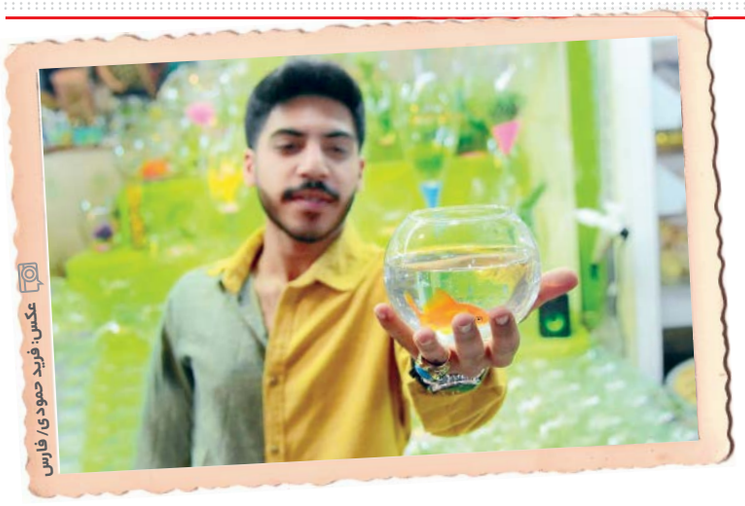

عکس: فرید حمودی/ فارس

بفرمایید عید

عید یعنی شلوغی‌های همین روزها؛ اگر پا به خیابان بگذارید یا چرخی در بازار بزنید متوجه این شور و حال پیش از سال نو می‌شوید، شور و حالی که نوروز را به شما تعارف می‌کند.

سرگرمی

کشیدن قطار با دندان

■ کشیدن قطار با دندان کار آسانی نیست اما برای اشرف محروس که با نام مستعار کابونگا نیز شناخته می‌شود، سخت نیست.

کیوآرکد را اسکن کنید

دانش

ربات‌های خانه‌دار

■ شرکت چینی آجی‌بات در حال توسعه ربات‌هایی است که کارهای روزمره انسانی، از جمله خانه‌داری تا خرده‌فروشی را انجام می‌دهند.

کیوآرکد را اسکن کنید

حیات وحش

مارعلیه سلطان

■ یک کبرای گردن‌سیاه به خانواده شیرها نزدیک شد و آنها را ترساند که احتمالا در حال دفاع از قلمرو یا لانه خود است.

کیوآرکد را اسکن کنید

جهان

از گور برگشته

■ مردی که در افغانستان که توسط خانواده‌اش تشییع شده و پیکرش به خاک سپرده شده بود، چند روز بعد زنده به خانه بازگشت.

کیوآرکد را اسکن کنید

دوردنیا

یک مومیایی مرموز

مومیایی ۲۳۰۰ ساله مصری که هیچ باستان‌شناسی جرات بازکردن آن را ندارد

یک مومیایی مرموز بیش از یک قرن است که ذهن مصرشناسان را به خود مشغول کرده اما هیچ کارشناسی تاکنون آن را باز نکرده است. این مومیایی که با نام «باشیری» به معنای «دست‌نخورده» شناخته می‌شود، نزدیک به یک قرن پیش در سال ۱۹۱۹ توسط «هاوارد کارتر» مصرشناس مشهور در منطقه دره پادشاهان در شهر باستانی اقصر کشف شد، سه سال پیش از آن‌که وی مقبره باشکوه توت‌عنخ‌آمون را کشف کند.

شیوه‌ای که برای بستن پارچه‌های مومیایی این جسد باستانی استفاده شده، در هیچ مومیایی دیگری دیده نشده است. پارچه‌ها به‌گونه‌ای پیچیده شده‌اند که روی صورت مومیایی الگوی پیچیده‌ای ایجاد کرده‌اند. الگویی که به اهرام مشهور مصر شباهت دارد.

میزان دقت و ظرافت در بسته‌بندی این مومیایی نشان می‌دهد که این‌فرد در جامعه مصر باستان شخصیتی بسیار مهم بوده است. با این حال هویت این‌فرد همچنان نامعلوم است، چرا که بازکردن پارچه‌های مومیایی برای مطالعه آن ممکن است به‌طور غیرقابل جبرانی به این تکنیک منحصربه‌فرد مومیایی‌سازی آسیب برساند.

با این حال، دانشمندان از روش‌های دیگری برای نگاه‌کردن به درون آن استفاده کرده‌اند و سرنخ‌هایی درباره هویت این‌فرد به دست‌آورده‌اند.

سی‌تی‌اسکن‌ها و آزمایش‌های پرتو ایکس، بدون دست‌زدن به مومیایی، اطلاعاتی درباره درون آن فاش کرده‌اند. این تکنیک‌ها به پژوهشگران نشان داده که مومیایی «باشیری» مردی با قد حدود ۱۶۷ سانتی‌متر بوده است.

به گفته دانشمندان، قدمت این مومیایی به دوره بطلمیوسی، بین قرن دوم و اوایل قرن سوم پیش از میلاد بازمی‌گردد. اما چرا دانشمندان نمی‌توانند این مومیایی را باز کنند؟ در پاسخ باید گفت که بازکردن پارچه‌های مومیایی مستقیم‌ترین راه برای کسب اطلاعات درباره بقایای درون آن است اما این پارچه‌ها بسیار ظریف و شکننده هستند و آسیب‌رساندن به آن‌ها، تنها نمونه شناخته‌شده این تکنیک مومیایی‌سازی را برای همیشه نابود می‌کند.

به همین دلیل، متخصصان از روش‌های غیرتهاجمی مانند سی‌تی‌اسکن و پرتوهای ایکس استفاده کرده‌اند.

محققان می‌گویند مشاهده ظاهر تزئینی مومیایی، اطلاعاتی درباره‌ی جایگاه این‌فرد در زندگی ارائه می‌دهد. به‌عنوان مثال یقه پهنی که روی سینه او قرار دارد از چندین ردیف مهره ساخته شده و دارای قلاب‌هایی به شکل سر شاهین است که نشانه ثروت و اهمیت او محسوب می‌شود.